

Ozir po domačii.

Vače.

Že so omenile naše „Novice“ več krajev kranjske dežele. Naj opomnijo tudi vaškega terga v sedanji litijski komisii na levem bregu Save.

Motil bi se, kdor bi mislil, da ta, čeravno majhni terg, ki šteje le 50 hiš, nima nobene imenitnosti. Res! nima zunajne slave in cene, ker je le šestkrat v letu, dvakrat od predivarjev, štirikrat pa od kramarjev obiskovan; ne manjka mu pa posebne notrajne časti in hvale. Zakaj ravno temu malemu tergu gre čast, svojim sinovom prištevati nekdanjega teržaškega in koperškega škofa, preslavnega gg. Matevža Ravnikarja, čigar velike zasluge za občinstvo so nam lepo popisale „Novice“ leta 1845. Vače so bile nepozabljivemu gospodu, ko so še v Ljubljani bili, naj bolj pri srcu; vsake šolske praznike so nekoliko časa dopernašali tukaj, posebno dokler je njih pobožna mati živela; in večkrat so, obloženi z mnogimi opravili, djali: „Vse bom popustil, in pa za beneficiata na Vače šel“. Pa Vače so jim tudi bile drage, ko so že teržaški škof bili. Leta 1834 je terg z cerkvijo, šolo in kaplanijo pogorel. Da so mnoge hiše lepši in trdnješi iz razvalin izrastle, se ima marsikteri njim zahvaliti. Bajtica, v kateri so nekdanj s svojimi starši stanovali, je zdaj lepa z njih pomočjo z enim nadstropom sozidana hiša. Cerkev, ktera je bila po ognju za daljno rabo nepristojna, je zdaj z njih svetom in djanjem po prizadevanji sedanjega g. fajmoštra Matevža Kristana, po pripomoči rajnega g. Mihela Dežmana in družih dobrotnikov, tako lična, visoka, prostorna, pripravna in veličastna, da ni deleč okoli enake. Po novem izdelanju cerkve, šole in kaplanije ima v resnici celi terg vso lepšo in prijaznišo podobo. Prebivavci tega terga imajo le malo zemljiš, drugih zaslužkov je pa tudi malo; o, kako jim prav pridejo mili darovi, ki jih vsako leto pogostoma dobivajo po sporočilu svojih usmiljenih dobrotnikov, posebno milostljivega svojega očeta škofa Ravnikarja, iz rok g. fajmoštra! Tudi vaška duhovšina bo rajnemu škofu na veke hvaležna za obletnico, ktera se za njih, starše in zlahto vsako leto v farni cerkvi sv. Andreja aposteljna obhaja. S tim in vsimi drugimi svojimi blagimi deli so slavni škof Ravnikar, čast in slava vaškega terga, dokler bo stal na prijetni svoji visočini in gledal doli v dolino, kjer železnica leži, ktera sever zedinja z jugom.

Tergu pa, ki svojo veljavo in imenitnost škofovi mitri zahvaluje, se tudi spodobi slehernega višjega pastirja v posebni časti imeti, naj bolj pa še svojega škofa. In ravno zdaj nam je priložnost bila dana, to dolžnost v djanji spolniti. Naš milostivi knez in škof Anton Alojzi, prijatelj in šolski tovarš rajnega škofa Ravnikarja, so obhajali 15. tega mesca petdeseto obletnico svojega duhovništva, in nad tim srečnim včakanjem so tudi Vače svoje veselje razodele. Tretja adventna nedelja je vaški fari v resnici nedelja „veselja“ (Gaudete) bila. Zjutraj in ob desetih se je govorilo od premilostljivega našega višjega duhovnega pastirja, katerim je ljubi Bog dodelil včakati, kar sta včakala do zdaj le dva ljubljanska škofa, Krištof Rauber in Tomaž Chrön, da že čez 30 let vladajo višje pastirstvo ljubljanske škofije. Oni so več ko polovico nas birmali; večino duhovnov so mašnike posvetili in menda vse sedanje gg. fajmoštre in dekane so v službo postavili; tudi rajni Ravnikar so bili 18. decembra 1831 od njih za škofa posvečeni. Ne omenjam družih slavnih del, ktere so dopernesli milostljivi knez v tem času; saj so jih že drugi z iskreno besedo popisali. Dostavljam le v imenu vse vaše fare serčni „živijo!“

Korošic.

Iz Slatine v Valahii 24. novembra.

(Konec.)

„Reči moram, da vlaško ljudstvo ima gorko serce za vero, če bi le bolje podučeno bilo. Pa kdo ga more učiti? Duhovšina tukaj je sama celó malo omikana ali pa nič. Tu v Slatini je fajmošter gerškega rodú, ki je še pred 5 leti šivaril, to je, krajač (žnidar) bil; ker pa zna brati, pisati in liturgijo peti, je fajmošter zdej. Od minihov pravijo, da so bolje podučeni; pa kolikor sem se jez njih učenosti prepričal, ne morem tega reči. Čuj! Unidan sem se z nekim sodarjem peljal v bližni samostan (klošter), kteri slovi zavolj lepe naprave in bogastva. Sodar, rojak moj, je imel tam nekaj opraviti. Ko je iguman, to je prior, se dogovoril s sodarjem, je obderžal mene še pri sebi, in potem sledeči pogovor z menoj začel: „Si li oženjen?“ me vpraša. „Ne!“ mu odgovorim. „Pa, kako je to? saj nisi minih, kakor smo mi.“ „Nisem sicer minih, pa vendar žene nimam.“ „Čudno! saj sem vendar rusovske vojaške duhovne vidil tukaj vse oženjene?“ „Pri nas ni tako kakor pri Rusih; pri nas je prepovedano vsakemu duhovnu se ženiti, naj je minih ali ne.“ „Hasta è rou!“ mi je odgovoril (to je: ta je slaba!) Še večjo nevednost pa je razodeval v poznejem govoru, ko sva govorila od luteranov, kalvinov in unitarjev, in ko sem mu hvalil lepo preprogo (tepih), s ktero so bile tla v sobi pokrite. Zdej mi je začel razlagati podobe na priprogi: „to je lovec s psom, to je raca, to je krokodil; smeh me je na glas posilil, ko mi je noja (Strauss) pokazal za krokodila! Lahko si misliš, če je pervák kloštra (prior) tako učen, kakošne modre glave morajo še le njegovi podložni biti! Sicer mu pa moram pošteno hvalo dati, da nas je prav prijazno pogostil. Pravijo, da morajo tukajšni kloštri vsakega popotnika radostno sprejeti in ga s konjem vred skoz 3 dni oskerbovati z vsim potrebnim.“

„Kako si si nek toliko ptujega jezika naučil — me bodeš vprašal — da si se pogovarjati mogel s priorom, rojenim Gerkom, ker véš, da med moje jezikoznanstvo ne spada gerksina?“ Ne bo tedaj odveč, da Ti tudi to skrivnost ob kratkem razodenem. Lej, prijatelj! življenje je tukaj tako neznano dolgočasno, da se ga nisem vedil drugač krajšati, kakor s tem, da sem začel ponavljati nauk nemškega in talijanskega jezika, zraven pa sem se tudi lotil vlaškega, kterega že precej lomim. „Sila kola lomi“ — tukaj ne slišiš družega kot vlaški — v gosposkih hišah pa francoski — jezik. Vlaški (rumunski) jezik, čeravno je zmes iz latinskega, talianskega, francoskega in slovanskega (ilirskega) jezika je vendar le lep jezik. — Zdej sem Ti dosto napisal, da véš, kje sem in kako mi gré. Nadjam se od Tebe dolzega dopisa“ — itd. itd.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Pole v Istrii 17. dec. H koncu vsakega leta človek rad premišluje, kaj vse se je doživelo v njem. Pri nas se je leto začelo lepo in veselo; pomlad je obetala obilost vsega, kar silo vroče poletje sožgè vse pridelke posestniku in jesen mu ne ponudi ničesa, s čim bi se okrepčati mogel; grozdje mu je na terti splesnilo in se posušilo, da ga nima vinca še kaplice ne, s ktero bi se razveselil; živinico mora prodavati, ker je ne more več rediti, tudi mu je veliko pocérka; oljka mu je le toliko prirodila, da ne more reči, da je celó brez olja. Na tako vižo mora tudi mestjan s kmetovavcem vred žalostno ramena stisniti, ker mlekarica mu zlo vodeno mleko po 24 kr. bokal prodaja, in krompir mora večkrat po 4 in 5 kr. funt plačati, ako ga jesti hoče; olje naj slabše je po 32 kr. libra, jajca se plačujejo večkrat po 3 kr.